

Soc_Gum/ Nznuoa/ filosofiya/...7 /05.pdf]; 3. Корзо М. Українские и белорусские православные катехизисы конца XVI-XVII вв.: к вопросу о становлении богословского дискурса /Маргарита Корзо // Україна XVII століття: суспільство, філософія, культура. Зб. праць на пошану пам'яті професора Валерії Михайлівни Нічик. [Ред.-упоряд.: Л.Довга, Н.Яковенко]. – К.: Критика, 2005. – С. 320-346; 4. Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов / Н.Б.Мечковская. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – 352 с.; 5. Наєнко Г.М. Запозичена та іншомовна лексика в „Требнику” Петра Могили // Ukrainica I. Současnaá ukrajinistika. Problémy jazyka, literatury a kultury. – Olomouc , 2004. – S.62-66; 6. Наєнко Г.М. «Катехизис» 1600 р. як навчальний текст / Наєнко Г.М. // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика – Вип. XXIV. – К.: ВПЦ Київський університет, 2012. – С. 63-75; 7. Нічик В.М. Петро Могила в духовній історії України / В.М.Нічик. – К.: Український центр духовної культури, 1997. – 328 с.+ 16 вкл.; 8. Осінчук Ю.В. Історія української богослужбово-обрядової лексики / Юрій Осінчук. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009.– 176 с.; 9. Перетц В.Н. «Книга души, нарицаемая злото». Неизданное сочинение Петра Могили / В.Н.Перетц // Исследования и материалы по истории старинной украинской литературы XVI-XVIII веков. [Ответ. ред. Д.С.Лихачев]. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1962. – С.117-136; 10. Филипович Л. Богослов'я могилянської доби: суть і розвиток / Филипович Л., Сарапін О. // Феномен Петра Могили (Біографія. Діяльність. Позиція) / [Климов В., Колодний А., Жуковський А. та ін.]. – К.: Дніпро, 1996. – 270 с. (Інститут філософії НАН України, Відділення релігієзнавства). – С. 74-111; 11. Чернейко Л.О. Язык Ломоносова-естествоиспытателя и лингвистическая проблема создания терминологических словарей нового типа /Л.О.Чернейко // Ломоносовский сборник [Под общ. ред. М.Л. Ремневой]. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2011. – С. 189-199; 12. *Събраніє* - [Могила Петро, Трофимович-Козловський Ісайя] *Събраніє Короткои Наѣки. ѡ артикѣлахъ вѣры Православнѣкаѡлической Хрїстіанскои. ведѣ(г) възнана и Наѣки Цр̄ кве с(т): вочто(ч)нои соборнои Ап(с)лскои, длѣ цвѣченѣ и наѣки, всѣмъ в Школахъѣ цвѣчачимъ Хрїстіанскимъ Православнымъ дѣтемъ. За росказанемъ и Бл(в)венсто(м) Старши(х). Первѣй ѡзыкомъ Полски(м) а теперь Дїалектомъ Рѣскимъ з Дрѣкѣъ* выданое з̄ р̄ ѣ ѣ (7153) – К., Друкарня Києво-Печерської Лаври, 1645. – [4], 102 арк., грав. – Ст- др. ЦНБ В, Ш. Кир 4722п.

Нікітіна Ф.О. (Київ, Україна)

Мовознавчі студії середини XX ст. у Київському університеті імені Тараса Шевченка

Стаття містить опис важливого періоду українського мовознавства.

Ключові слова: лінгвістика, період, компаративний.

Статья содержит описание значительного периода украинского языкознания.

Ключевые слова: лингвистика, период, компаративный.

The article contains the description of the important period in Ukrainian linguistics.

Key words: linguistics, period, comparative.

Середину ХХ ст. цілком слушно можна вважати відповідальним періодом у розвитку мовознавчих досліджень в університеті ім. Т. Г. Шевченка, що позначилося й на загальному рівні українського мовознавства. Початок цього періоду характеризувався повним відходом від багаторічної диктатури марризму, поверненням до порівняльно-історичних досліджень, а також жвавим інтересом до всього того, що за попередні десятиліття років з'явилося у закордонному мовознавстві. Кінець п'ятдесятих позначився першими науковими публікаціями з питань структурної та прикладної лінгвістики, впровадженням у навчальні плани філологічного факультету (а згодом двох факультетів, з часу перетворення романо-германського відділу на окремий факультет). Нових мовознавчих курсів, спецкурсів та семінарів, які знайомили студентів старших курсів з історією мовознавства, з різними методами дослідження у сучасній лінгвістиці, зі свіжими вітчизняними та зарубіжними публікаціями. Важливу роль у відновленні та розвитку мовознавчих студій відіграло поновлення філологічної серії університетського Вісника, до чого найбільш докладали зусилля Леонід Арсенійович Булаховський і Андрій Олександрович Білецький.

У цей період хорошими педагогічними кадрами відрізнялися всі мовні кафедри. В середині ХХ ст. кафедру української мови очолювали (послідовно) П. П. Плющ і І. К. Кучеренко. Усі, хто ще застав Павла Павловича Плюща, пам'ятають, які глибокі знання він передавав своїм слухачам-студентам. Його вираз «поза записом» (коли, відхиляючись від плану лекції, він розповідав найцікавіше) став славнозвісним для багатьох поколінь студентів та аспірантів. У цей же період працювала Ніна Іванівна Тоцька – може, найвидатніший фахівець з української фонетики.

На кафедрі російської мови довгий час (поки не захистила докторську дисертацію М.О. Карпенко) не було докторів наук, проте на ній працювали дуже добре підготовлені доценти: В.О. Сиротіна, М.О. Семенов, М.С. Зарицький, О.М. Барзилович, М.О. Карпенко та ін. Кафедру слов'янської філології заснував та до 1961 р. очолював акад. Л.А. Булаховський, і це надзвичайно вдало позначилося на її подальшій долі в сучасному мовознавчому світі.

На кафедрі англійської філології вищі кадри (до приходу Ю.О. Жлуктенка) готували Наталія Миколаївна Раєвська і Наталія Володимирівна Калачевська. З приходом Юрія Олексійовича Жлуктенка на посаду декана романо-германського факультету і завідувача кафедри англійської філології значно пожвавився захист кандидатських дисертацій, а з 80-х років – і докторських (В.І. Карабан, О.І. Чердиченко, О.Є. Семенець та ін.). Як очільника кафедри німецької філології варто згадати Валентину Михайлівну Ліщинську, яка підготувала численні кадри кваліфікованих викладачів. Звичайно, всі, хто займався лінгвістичними дослідженнями в цей період у нашому шевченківському вузі, заслуговують на увагу та визнання. Однак найвидатнішими постатями цього періоду безумовно були Л. А. Булаховський і А. О. Білецький. Саме вони продовжували та розвивали порівняльно-історичне мовознавство у своїх працях і надихали на науковий пошук своїх учнів. Пізніше

відомі дослідники (В. Русанівський, А. Непокупний, Т. Назарова, М. Пилинський) що працювали в системі АН України, починали свій науковий шлях іще за часів студентства на філологічному факультеті КДУ і визнавали своїми вчителями Л. А. Булаховського і А. О. Білецького. Десятиліття, що пройшли без них, довели велике значення їхньої наукової спадщини для сучасного українського мовознавства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Булаховський Л.А. Введение в языкознание. – М., 1958.

Ніколаєнко Л.І. (Київ, Україна)

Концептуалізація ЗАЗДРОСТІ у польській та російській мовах

У статті досліджуються способи вербалізації емоції заздрості у польській та російській мовних картинах світу. Зокрема, описується концептуалізація емоції у польській та російській мовній свідомості, подаються когнітивні моделі концептуальних метафор заздрості.

Ключові слова: емоція, вербалізація, концептуалізація, мовна картина світу, когнітивна модель, концептуальна метафора.

В статье исследуются способы вербализации эмоции зависти в польской и русской языковых картинах мира. В частности, описывается концептуализация эмоции в польском и русском языковом сознании, подаются когнитивные модели концептуальных метафор зависти.

Ключевые слова: эмоция, вербализация, концептуализация, языковая картина мира, когнитивная модель, концептуальная метафора.

The article focuses on verbalization of the emotion of envy in the world pictures of the Polish and Russian languages. In particular, the author describes conceptualization of this emotion in Polish and Russian verbal thinking, also establishing cognitive models of conceptual metaphors of envy.

Key words: emotion, verbalization, conceptualization, linguistic picture of the world, cognitive model, conceptual metaphor.

Емоція заздрості вже неодноразово була об'єктом дослідження багатьох мовознавчих праць як в описовому, так і в порівняльному аспектах. Завданням

* Див., зокрема, праці: *Gugala M.* Pojęcie zazdrości i jego wykładniki leksykalne w języku polskim // *Poradnik Językowy*, 2004. – № 6. – S. 47-58.; *Воркачев С.Г.* Зависть и ревность: к семантическому представлению моральных чувств в естественном языке // *Известия АН. Серия литературы и языка.* – 1988. – Т. 57. – № 3. – С. 39-45.; *Стефанский Е.Е.* Русские концепты «зависть» и «ревность» на фоне польской и чешской лингвокультур // *Русский язык за рубежом.* – 2008. – № 2 (207). – С. 49-56.; *Ніколаєнко Л.І.* Семантична структура назв емоцій заздрості та ревності в українській, російській та польській мовах // *Мовні і концептуальні картини світу.* – К., 2009. – Вип. 25, Ч. 3. – С. 93-97.